

SRCE NA PLIN

Tristan Tzara

VRAT je iznad scene, NOS je gore nasuprot publike. Sve ostale osobe ulaze i izlaze ad libitum. Srce na plin radi polako, veliko kojanje, to je jedina i najveća prijevara stoljeća u tri čina, ona će donijeti sreću samo industrijaliziranim imbecilima koji vjeruju u postojanje genija. Umoljavaju se glumci da ovom komadu ukažu pažnju kako bi postalo remek-djelo snažno poput Macbetha ili Chanteciera, ali da se ophode prema autoru kao da on nije genije, s malo respekta, te da ustanove kako nedostaje ozbiljnost tekstu koji ne donosi nikakve novosti kazališnoj tehnici.

I ČIN

OKO

Kipovi drago kamenje roštilji
kipovi drago kamenje roštilji
kipovi drago kamenje roštilji
kipovi drago kamenje roštilji
kipovi drago kamenje roštilji
i vjetar otvoren matematičkim aluzijama

cigara dugme nos
cigara dugme nos
cigara dugme nos
cigara dugme nos
cigara dugme nos
cigara dugme nos
vole stenografinju
oči zamijenjene nepomičnim pupkovima
gospodine moj gospod je sjajan novinar
ukočen i vodeni mrtav dobar dan pluta u zraku
koje li tužno godišnje doba.

USTA

Razgovor postaje tjeskoban zar ne?
OKO

Da, zar ne?

USTA

Vrlo tjeskoban, zar ne?

OKO

Da, zar ne?

USTA

Naravno, zar ne?

OKO

Očito, zar ne?

USTA

Tjeskobno, zar ne?

OKO

Da, zar ne?
Očito, zar ne?

OKO

Da zar ne?

USTA

Vrlo tjeskobno, zar ne?

OKO

Da zar ne?

USTA

Naravno, zar ne?

OKO

Očito zar ne?

USTA

Tjeskobno, zar ne?

OKO

Da, zar ne?

NOS

Hej tamo dolje, čovječe s ožljicama zvijezda, kamo hitate?

UHO

U trku dobar dan izgovorim
u očima dana gorim
bacam od dragulja blago
po dvorovima pjevam kad mi je drago
ljubav nije ni grijeh ni hajka
tvrdokuhanih srdaca

USTA (izlaze)

NOS

Hej tamo dolje čovječe u krikui masnog bisera, što jedete?

UHO

Prošlo je više od 2 godine, jao, otkako sam započeo lov. Ali, pogledajte priviknuti na njegov umor i kako je smrt život kušala, smrt veličanstvenog imperatora to dokazuje, značenje umanjanih stvari – svih dana – malo...

Kompozicija sa simbolima 1917 140 akvarel, 15,3 x 13,4 cm, Bern, Fondacija Paul Klee.

NOS

Hej tamo dolje, čovječe pun mekušaca malja hrasta, čovječe raznolikih tegoba, čovječe torte zemljopisa, gdje ste?

OKO

Kora drveća apoteoze zaklanja stihove ali kiša pokreće sat organizirane poezije. Banke ispunjene hidrofilnom vatom. Čovjek lukavstava zadržan amputacijama kao vi i kao ostali. U cvijeću porculana svirajte violinu djevičanstva, o trešnje, smrt je kratka i kuhana u bitumenu prijestolničkog trombona.

NOS

Hej, tamo dolje, gospodine...

UHO

Ha, ha, ha, ha, ha, ha, ha, ha, ha, ha, ha, ha

VRAT

Mandarina je španjolska bjelina
ubila me Madelaine Madelaine

UNO

Oko kaže ustima: otvori usta za bombon oka

VRAT

Mandarina i španjolska bjelina
ubijam se Madelaine Madelaine

OKO

Na uhu vakcine teški biser spoljošten u mimozu

UHO

Ne smatrate li to suviše vrućim?

USTA (koja se spremaju ući)

Suviše vruće za ljeto

OKO

Ljepota tvog lica je točan kronometar

VRAT

Mandarina i španjolska bjelina
ubijam se Madelaine Madelaine

UHO

Kazaljka pokazuje lijevo uho desno oko čelo obrvu čelo obrvu lijevo oko lijevo uho usta brada vrat.

OKO

Klitemnestra žena nekog ministra gledala je kroz prozor. Violončelisti su prolazili u karucama kineskog čaja, grizući zrak i nježnosti otvorena srca. Vi ste Klitemnestro lijepi, kristal vaše kože podiže radoznalost naših spolovila. Vi ste nježni i blagi kao 2 metra bijele svile. Klitemnestro, moji zubi cvokoću. Vi ste udati. Hladno mi je, strah me. Zelen sam cvijet sam gazometer sam strah me. Udati ste. Zubi mi cvokoću. Kada ćete imati zadovoljstvo da gledate inferiornu čeljust revolver koja se zatvara u mojim plućima krede. Bez nade obitelji.

VRAT

Mandarina i španjolska bjelina
ubijam se Madelaine Madelaine.

USTA

Suviše osjetljiv za sankcije vašeg ukusa odlučno zatvaram pipu. Topla i hladna voda mog šarma više vas neće zabavljati slatkim rezultatima vašeg znoja, ljubav srca ili posve kratka ljubav (izlazi).

UHO (ulazi)

Vrat mu je uzak ali noge su mu duge. Može lako bubnjati svojim prstima po svom ovalnom trbuhu koji je već poslužio loptom za nekoliko rugby-utakmica. On nije biče jer je sastavljen od dijelova. Obični ljudi očituju se kućom, značajnici spomenikom.

NOS

Ali da ali da ali da ali da ali da...

OBRVA

»Gdje«, »koliko«, »zašto« jesu pitanja. Na primjer pravda. Kako lijepo pravilno funkcioniranje, gotovo kao nervni tik ili religija.

NOS (dekrescendo)

Ali da ali da ali da ali da ali da...

OBRVA

U jezeru kaljenom 2 puta u nebu – na nebu brade – nalazi se dražesno jutro. Predmet bježi između nosnica. Kiselkast okus slabog toka struje, taj okus koji se otvara na ulazu u rudnike soli otvara se cinku, kaučuku, štofu, – bez težine i pretvaranja. Jedne večeri – prekapajući večer – našao se na dnu jedne posve male večeri. Pozdravio je dobro veče.

NOS

Ali da ali da ali da ali da ali da...

OKO

Pažnja! vikao je junak, 2 puta dima neprijateljskih kuća davila je kravata – i to se uspinjalo prema svjetlećem pupku.

NOS

Ali da ali da ali da ali da ali da...

UHO

Rastrešeno lopov se preobrazuje u kovčeg, fizičar će dakle morati reći da je ukradeni kovčeg lopov. Valcer je uvijek stupao tada je prestao – valcirao je – i zaljubljeni derali su dijelove u prolazu – na starim zidovima natpisi više ne vrijede

NOS

Ali da ali da ali da ali da ali da

OKO

Navukao je prehladu na svoj tik-tak. Ta tik-tak svog života malo smrti. Ona se zove neprekidnost.

NOS

Ali da ali da ali da ali da ali da...

OKO

Nikada ribar nije ostavio više sjena ubojica pod mostovima Pariza. Ali odjednom zvonilo je podne pod pečatnjakom treptaja oka suze se zaplću u šifriranom i mračnom telegramu.

OBRVA

Spiljoštla se kao mrlja posrebrene papira i nekoliko kapi nekoliko uspomena nekoliko listova potvrdivalo je okrutnost jedne žarke i stvarne faune. Vjetar praznine trese zavjesom – njegov trbuh je tako pun stranog novca. Praznina plje prazninu: zrak je došao s modrim očima, to je zato kako bi uzimao cijelo vrijeme aspirin. Jednom dnevno mi sprečavamo naše opskurno-sti.

USTA

Zar ne?

OKO

Razgovor postaje tjeskoban, zar ne?

USTA

Da, zar ne?

OKO

Vrlo tjeskobno, zar ne?

USTA

Da, zar ne?

OKO

Vrlo tjeskobno, zar ne?

USTA

Da zar ne?

OKO

Naravno, zar ne?

USTA

Očito, zar ne?

OKO

Tjeskobno, zar ne?

Usta

Da, zar ne?

OKO

Očito, zar ne?

USTA

Da, zar ne?

OKO

Naravno, zar ne?

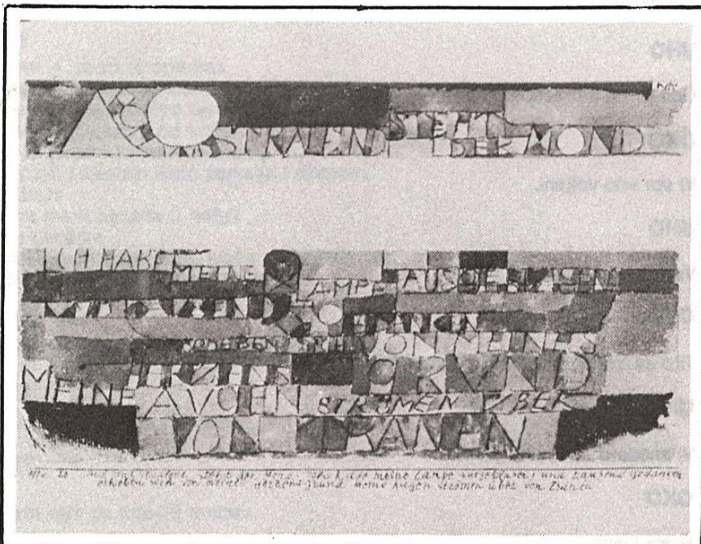
USTA

Tjeskobno, zar ne?

OKO

Očito, zaboga.

ZAVJESA

Kompozicija prema kineskoj pesmi Wang Seng Yua. Visok i blistav je mesec. Prvi deo. 1916/20. akvarel, 13 x 24 cm. Basel, privatna kolekcija.

II ČIN

OBRVA

Danas idemo na tečajeve.

USTA

Ne zaboravimo pribor.

OKO

Dobar dan.

UHO

Motorizirani bataljon s bodežima u zgrčenim rukama.

USTA (izlaze)

Klitemnestra je zavrijedila!

UHO

Kako, zar vi niste znali da je Klitemnestra trkači konj?

OKO

Ljubavna guranja dovela su do svega toga. Ali sezona je povoljna. Čujte, dragi prijatelji, sezona je zadovoljavajuća. Ona ujeda riječi. Ona teži tišini u

akordeonima. Zmije se ocrtavaju u profilu vlastitih lornjona. A što vi radite zvona očiju, upitati će posrednik.

UHO

»Tragači i znatiželjnici«, odgovorilo je OKO.

Ona završava živce drugih u bijeloj porculanskoj školjci.

Ona se nadima.

NOS

Lepeza u krizi drva

lagano tijelo u veliki svijet.

OBRVA

Remenje mlinova snova

ogolilo je doljnu čeljust u maljama naših biljki mesožderki.

UHO

Da, ja znam, sne u lasima.

OKO

Sni anđela.

UHO

Sni sukna, satovi od papira.

OKO

Majušni sni u svečanostima inauguracije.

UHO

Anđeli u helikopterima.

NOS

Da, znam.

OKO

Anđeli konverzacije.

VRAT

Da znam.

UHO

Anđeli u jastucima.

NOS

Da znam.

OKO

Anđeli u ledu.

VRAT

Da znam.

UHO

Anđeli sredine.

NOS

Da, znam.

UHO

Led je probijen, govorili su naši očevi našim majkama, u prvom proljeću njihova postojanja koje bijaše časno i graciozno.

OKO

Evo kako sat obuhvaća sat, admiral svoju flotu riječi. Zima dijete palma u mojoj ruci.

USTA (ulazi)

USTA

Zaslужila sam mnogo novca.

NOS

Hvala.

USTA

Plivam u bazenu imam ogrlicu od crvenih riba.

VRAT

Hvala.

USTA

Imam američku frizuru.

NOS

Hvala.

OKO

To sam već vidio u New Yorku.

VRAT

Hvala.

USTA

Ništa ne čujem od buke prošlog rata.

VRAT

Hvala.

USTA

I postio sam cijeli dan,

NOS

Hvala.

USTA

Neki mladić slijedio me na ulici biciklom.

VRAT

Hvala.

USTA

Ukrcala sam se prošlog ponedjeljka.

NOS

Hvala.

OKO

Klitemnestro, vjetar puše. Vjetar puše. Na kejevima ukrašenim praporcima. Okrenite leđa sijecite vjetar. Vaše oči su šljunak jer ne vide ništa osim kiše i hladnoće. Klitemnestro. . . Jeste osjetili užase rata? Umijete li se sklizati po slatkoći mog jezika? Ne udišete li isti zrak kao i ja? Ne govorite li istim jezikom? U kakvoj neuračunljivoj kovini su inkrustirani vaši prsti nesreće? Koja će glazba filtrirana kroz kakav misteriozni zastor prijeći moje riječi da prodru u vosak vašeg mozga? Izvjesno, kamen vas glode i kosti udaraju mišice, ali nikada jezik rasječen u rezine šanse neće u vama pokrenuti izvor koji koristi bijela sredstva.

USTA (Izlaze)**UHO**

Poznate li ptičje kalendare?

OKO

Kako?

UHO

365 ptica. – Svaki dan jedna ptica dolazi – svaki sat pada jedno pero – svaka dva sata pišu pjesmu – režu je škarama.

NOS

To sam već vidio u New Yorku.

OKO

Kakav filozof. Kakav pjesnik. Ne volim poeziju.

UHO

Ali vi dakle volite svježije napitke?, ili valovite pejzaže poput kosa plesačica? Ili čak stare gradove! Ili okultne znanosti?

OKO

Sve sam to znao.

NOS

Malo više od života, dolje na sceni.

OBRVA

Sivi bubanj za cviljeće tvojih pluća.

UHO

Moje pluća je u plućima i ne u kartonu ako želite znati.

OKO

Ali, Gospodice.

UHO

Molim vas, Gospodine.

OKO

Pasha kralježaka u vojnim kavezima slikarstvo me mnogo ne zanima. Volim gluhe krajolike i široke galope.

NOS

Ona je očarana vašim komadom ali ne shvaća ništa.

OBRVA

Ništa ne shvaćajući sve je lako za učiniti i shvatiti. Ždrijelo misli odakle će izaći bič. Bič će biti potočnica. Potočnica živa tintarnica. Tintarnica će se proglasiti lutkom.

UHO

Ona je vaša dražesna kćerka.

OKO

Vi ste vrlo voljeni.

UHO

Vas zanima sport?

OKO

Tko se koristi komunikacijom dosta je praktičan.

UHO

Vi znadete da imam garažu.

OKO

Hvala lijepa.

UHO

To je proljeće proljeće. . .

NOS

Kažem vam da ima 2 metra.

VRAT

Kažem vam da ima 3 metra.

NOS

Kažem vam da ima 4 metra.

VRAT

Kažem vam da ima 5 metara.

NOS

Kažem vam da ima 6 metara.

VRAT

Kažem vam da ima 7 metara.

NOS

Kažem vam da ima 8 metara.

VRAT

Kažem vam da ima 9 metara.

NOS

Kažem vam da ima 10 metara.

VRAT

Kažem vam da ima 11 metara.

NOS

Kažem vam da ima 12 metara.

VRAT

Kažem vam da ima 13 metara.

NOS

Kažem vam da ima 14 metara.

VRAT

Kažem vam da ima 15 metara.

NOS

Kažem vam da ima 16 metara.

UHO

Hvala najljepša hvala.

OKO

Ljubav – sport ili optužba
sadržaj telefonskog imenika ljubavi – ljubav
nagomilana stoljećima teretom i brojkama
sa svojim dojmkama od kože i kristala
bog je živčani tik netočnih dina
nervozan i živahan listić zemalja i džepova
gledalaca
frizura smrti bačena u nehat
izvan devetke
prijateljstvo nepravedno složeno u obzirnost.
Kažem vam da ljubav ima 17 metara

VRAT

Kažem vam da ima 18 metara.

NOS

Kažem vam da ima 19 metara.

VRAT

Kažem vam da ima 20 metara.

NOS

Kažem vam da ima 21 metar.

VRAT

Kažem vam da ima 22 metra.

NOS

Kažem vam da ima 23 metra.

VRAT

Kažem vam da ima 24 metra.

NOS

Kažem vam da ima 25 metara.

VRAT

Kažem vam da ima 26 metara.

NOS

Kažem vam da ima 27 metara.

VRAT

Kažem vam da ima 28 metara.

NOS

Kažem vam da ima 29 metara.

UHO

Imate vrlo dražesnu glavu
zavređujete da se načini skulptura
zavređujete da se priredi velika svečanost
da se shvati i voli priroda
i da se viljuškom zabija u skulpturu
trave ventilatora mluju lijepe dane.

OBRVA

Vatra! Vatra!
Vjerujem da Klitemnestra gori.

ZAVJESA

III ČIN

VRAT

Nebo je prekriveno
moj prst je otvoren
šivači stroj pogleda
rijeka je otvorena
mozak je prekriven
šivači stroj pogleda.

USTA

Uradio je lijepo sukno za kristalnu haljinu.

NOS

Vi hoćete reći »Očajanje vam daje tumačenja na njegovim tečajevima promjene.«

USTA

Ne, ja neću reći ništa. Već sam odavno stavio u kutiju za šešire to što sam vam imao reći.

VRAT

Cijeli svijet poznao te uređaje bračne sreće.

NOS

Cijeli svijet poznao te, sagu izgubljenih ideja, kristalizacije.

VRAT

Cijeli te svijet poznao, formulo popijevki, hod algebre, broj nesanice, mehanika s tri kože.

USTA

Cijeli me svijet nije poznao. Sam sam u svom ormaru i led je prazan dok me gleda. Također volim ptice na vršku zapaljene cigarete. Mačke, sve životinje i sve biljke. Volim mačke, ptice, biljke koje u vrtu štrca Klitemnestra, krevetne ponjave, vaze i livade. Volim sijeno. Volim mladića koji se raznježu izjavama i čija je moždana opna rastragana od sunca.

PLES

(Gospodina koji pada iz lijevka plafona na stol)
kraj

Ljubav

USTA

Sni su osvježavali sumrak od napetog bakra (izlazi).

OKO

Predočite si dragi prijatelju ja je više ne volim.

UHO

Ali o čemu zborite?

OKO

Govorim o onoj koju sam mnogo volio.

UHO

Ja sam također izgubio iluziju. Konj favorit moje ergele izgubio je snagu.

OKO

U redu, prijatelju, on će obnoviti svoj život.

UHO

Vi ste zajedljivi (Izlazi).

USTA (ulaze)**OKO**

Klitemnestro vi ste lijepi. Volim vas u svjetlosti skafandera – njegovih algi. Krv mi treperi. Vaše oči su modre. Zašto vas ne čekaju, Klitemnestro, miran smijeh molih stanica koje vas očekuju, nasilje mog mirisa i slatke djetinje mogućnosti koje prelaze naše ograde? Slušate li možda ostala senzacionalna otkrića o mom temperamentu?

USTA (izlaze)**OKO (pada)****NOS**

Veliki.

VRAT

Nepomičan.

NOS

Okrutan.

VRAT

Širok.

NOS

Malen.

VRAT

Kratak.

NOS

Malen.

VRAT

Kratak.

NOS

oštar.

VRAT

Nejak.

NOS

Veličanstven.

VRAT

Dugačak.

NOS

Uzak.

VRAT

Snažan.

NOS

Osjetljiv.

VRAT

Debeo.

NOS

Visok.

VRAT

Sitan.

NOS

Drhteći.

VRAT

Fin.

NOS

Svijetao.

VRAT

Odvažan.

NOS

Mršav.

VRAT

Plašljiv.

VRAT

Dražestan.

NOS

Bijeli.

VRAT

Pruživ.

NOS

Dubok.

VRAT

Vjeroloman.

NOS

Ružan.

VRAT

Težak.

NOS

Nizak.

VRAT

Crn.

NOS

Površan.

VRAT
Bezmirisan.

NOS

Harmoničan.

VRAT

Gladak.

NOS

Krut.

VRAT

Mandarina i španjolska bjelina
Ubila me Madeleine Madeleine.
UHO (ulazi s Ustima koje hodaaju četvoronoške. Viče)

Klitemnestro, trkaći konju:
3 000 franaka!
1 put!
2 put!
3 put!
Prodao!
OKO (spušta se na četiri noge pokraj Usta)

UHO

Ovo će završiti lijepim vjenčanjem.

OKO

Ovo će završiti lijepim vjenčanjem.

OBRVA

Ovo će završiti lijepim vjenčanjem.

USTA

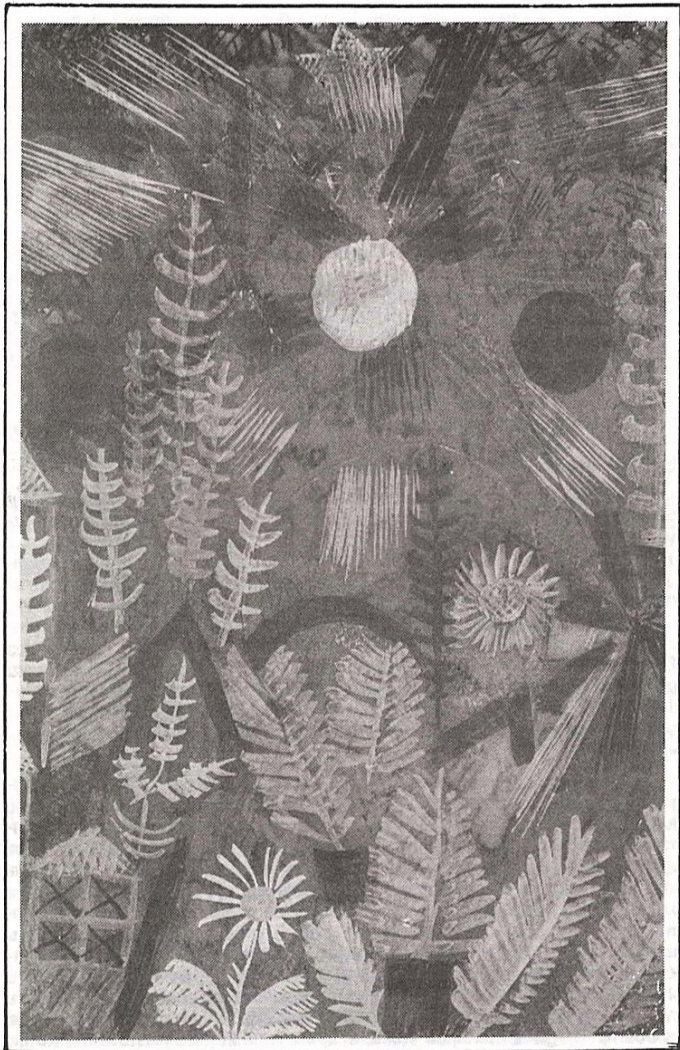
Ovo će završiti lijepim vjenčanjem.

VRAT

Ovo će završiti lijepim vjenčanjem.

NOS

Ovo će završiti lijepim vjenčanjem.

Sunce u vrtu 1918 60 akvarel, 20,5 x 14,5 cm, Basel, privatna kolekcija.

UHO

Podite spavati.

OKO

Podite spavati.

OBRVE

Podite spavati.

USTA

Podite spavati.

VRAT

Podite spavati.

NOS

Podite spavati.

s francuskog preveo: Branimir Donat

Tristan Tzara ili spontanost

Henri Behar

Zanimljivo je da je prvo djelo službeno obilježeno kao dadaističko bilo zamišljeno za izvođenje u teatru.)

Bilo je to prije objavljivanja prvog broja dadaističke revije »Literarna i umjetnička zbirka« koja je u estetskom smislu još pripadala avangardi a izašla je u srpnju 1916. u Zurichu pod naslovom »Prva nebeska Avantura g. Antipirina«.

Naslov koji podsjeća na Maxa Jacoba, taj blijedi naslov krije prevratnički element, u kojem antipiran ne označava nikakav lijek (znamo da je Tristan Tzara često upotrebljavao ovaj analgetik protiv glavobolje).

»Radilo se o tome da se iznađu dokazi o tome kako je poezija živa forma u svim svojim aspektima, čak i onim antipoetskim, pisanje je slučajno sredstvo koje nije neophodno, dok izraz te spontanosti u nedostatku boljeg izraza nazivamo dadalozam«, reći će mnogo kasnije Tzara.», izražavajući se potpuno racionalnim jezikom, što opet ne znači da je s vremenom promijenio poglede. 1950. godine Tzara je mogao jasno objasniti svoje prve intencije, u početku mu je jedini dosljedni stav bio odbacivanje svega u što je uključena i logika govora, u želji da što bolje propovijeda spontanost.

Preobratiti djelo a u isti mah razvijati teorijsko rezoniranje tom prevratu podrazumijeva odvajanje osobnosti, a to je u suprotnosti s prvom nakom.)

Pjesnik se neće zadovoljiti da napiše svoj tekst, on će ga govoriti pred publikom, kako bi mogao preuzeti potpunu odgovornost (kakav bi to bio kukavičluk ne izvesti djela koja napadaju uspostavljena načela, uz posredovanje profesionalnih glumaca koji zazivaju svoj »zanat« i deontološki kodeks, dok bijesna publika na njih baca razne predmete. Na koji način gledalac može iskazati svoje osjećaje prema autoru koji uživa da napada tog istog gledaoca, ako se autor ne usuđuje pokazati pred njim?). Tu se radi o odgovornosti u svakom pogledu, u odnosu na publiku i u odnosu na samog autora. U svakoj riječi izgovorenoj pred publikom postoji djelić neizvjesnosti, koju pjesnik mora spoznati, a on se mijenja u funkciji vremena, mjesta. Kad dvije osobe govore, ta neizvjesnost može biti – dijelom – ispravljena tokom razgovora. To nije slučaj u teatru, pogotovo kad autor kritizira jezik koji simbolizira osnovu društvenog poretka.

Kritika jezika, njegovo oslobađanje, kao zajedničko ishodište djela koja ovdje izučavamo, relativno je recentna činjenica. Prije Tzara pojavio se netko tko se nije zadovoljio samo pukim primjedbama na vokabular i tko je obuhvatio problem komunikacije u cjelini; radi se o ženevskom lingvistu Ferdinandu de Saussureu, koji je u svoje vrijeme bio gotovo nepoznat. Njegova razmišljanja o jeziku prikazuju ga kao čovjeka slobodna duha, koji ipak nije imao hrabrosti da svoje teorije razvije do kraja, zbog pukog društvenog konzervatizma. Ipak, moramo mu odati priznanje da je otvorio neke puteve i istakao činjenicu da je jezik govorni fenomen a ne pisani (pisanje je tehnika komunikacije, koju ne smijemo pobrkati s komunikacijom samom), na čemu Tzara insistira u prethodnom citatu. Tamo gdje se u strahu od britkih reakcija Saussure zaustavio, Tzara i njegovi prijatelji krenut će bez razmišljanja. Kako bismo inače objasnili Tzarinu evoluciju, budući da nije rođen kao dadaist, u što bi nas doduše mogle uvjeriti studije do danas objavljene o njemu. Prije Švicarske bio je u Rumunjskoj. Voljeli bismo znati što je tamo radio i mislio. Pjesnička zbirka *Prve poeme Tristana Tzara* koju je objavio i s rumunjskog preveo Claude Sernet) mogle bi odgovoriti na to pitanje.

Zanimljivo bi bilo izreći kako je Tzara čist, no kako je već od rođenja nosio u sebi onaj plam za uništenjem jezika i prezir prema literarnim i umjetničkim školama. No, to nije slučaj! pred nama je djelo čarobne poetske senzibilnosti, strasno, bogato različnim slikama, simbolističnog tona. Za to djelo ne možemo reći da navješćuje buduću pobunu i negiranje. Jasno nam je da se Tzara neće ovdje zaustaviti, no čitajući te poeme ne možemo odgo- netnuti kakva se budućnost krije u njima.)

Nije li možda rat svojim užasom i glupošću doveo pjesnika do stanja nepovratka? Bez sumnje je tako, to je rik čovjeka koji ne želi vjerovati u potpuni poraz života, to je krik jedne mladosti koja se želi predati vlastitoj spontanosti, budući da su sve kalkulacije mudrih dovele do sloma umjesto do boljeg bivstvovanja. U trenucima kada tisuće ljudi nestaje, javlja se želja za dokazivanjem vlastitog postojanja, vrijednosti misli u dodiru s drugim bićem. Na koncu postoji i gađenje koje se odnosi na sve koji su sudjelovali u tom svjetskom ratu: buržoasku ekonomiju, »moderanu civilizaciju«, »vrijednosti Zapada« i njegovu osnovu: filozofiju, logiku i jezik. Posebno na jezik koji, prividno neutralan, uzrokuje sukobe i koji je slaba točka čovjeka u društvu. Ukoliko je uništen način komuniciranja, individuum nije samo izoliran, nego ne može shvatiti ni samoga sebe, dakle treba pribjeći riječima kako bi se potvrdilo neobično ponašanje, utoliko je točnija izreka da »misao nastaje u ustima« a Tzara je u tom trenutku baš to izricao. Od tog vremena pobuna postaje suštinski intelektualna, neće posegnuti za oružjem protiv ljudskih načela, nego će nastojati da se pronađe ono što čini iskonsku ljudsku prirodu, mimo svakog razmišljanja, »neke suštinske i jednostavne zakone, patetično i gluho zrenje plodnoga tla«.